

Likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet - universell utforming av og i kirken

Oppsummering

Funksjonshemmede opplever hindringer for deltakelse og diskriminering i Den norske kirke. Denne saken skal vise hindringen funksjonshemmede møter i Den norske kirke, snakke om betydningen av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og peke på sju utfordringer Den norske kirke bør ta tak i.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

Den norske kirke skal være en kirke av alle og for alle, og mennesker med funksjonsnedsettelse er en ressurs for kirken.

Dette er forankret i den kristne likeverdstanden og menneskerettighetene.

For å oppnå dette må det kontinuerlig og systematisk arbeides for likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet.

Den norske kirke skal:

1. sikre og fremme deltakelse og representasjon av funksjonshemmede
2. styrke kompetanse, bevissthet og erfaringsdeling om hindringer, funksjonshemming og universell utforming
3. fjerne fysiske hindringer
4. fjerne ikke-fysiske hindringer i alt arbeid i kirken
5. være en arbeidsplass som fremmer likestilling, inkludering og mangfold også når det gjelder funksjonshemmede
6. fremme retten til tros- og livssynsutøvelse for mennesker som mottar helse og omsorgstjenester
7. ivareta funksjonshemmedes rettigheter og universell utforming i systemer, rutiner og planer og tydeliggjøre hvem som har ansvar for hva

Viktig informasjon om saken

“Ingenting om oss uten oss”

«Nothing about us, without us» er slagordet til Disabled Peoples' International. Dette har betydning for hvordan vi i dag forstår ordet funksjonshemming og behovet for å lage FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Slagordet brukes til å fortelle at ingenting skal bestemmes uten at medlemmer fra gruppen som er berørt av beslutningen får være med å bestemme.

Funksjonshemmede opplever ofte å ikke være med i politisk arbeid eller i viktige roller i samfunnet.

Det er lite som tyder på at dette er annerledes i råd og utvalg i Den norske kirke. At funksjonshemmede er lite synlige i Den norske kirke, må derfor komme frem i arbeidet med denne saken.

For å ivareta deltagelse av de som vil bli berørt av vedtakene, har interesseorganisasjoner, kompetansemiljøer og personer med funksjonsnedsettelse i og utenfor kirken bidratt med innspill til denne saken.

Råd for personer med funksjonsnedsettelse

Kirkerådet har vedtatt at det skal opprettes et råd for personer med funksjonsnedsettelse.

Rådet skal bidra med brukernes synspunkter og kunnskap om hindringer som skaper funksjonshemmende forhold. Rådet skal også komme med forslag til løsninger som kan bidra til likestilling og muligheter for likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet for alle i Den norske kirke.

Det skal være rådgivende for Kirkerådet, Ungdommens kirkemøte og Kirkemøtet.

Rådet skal være klart høsten 2023.

Bakgrunn

Teologisk bakgrunn

Alle mennesker er skapt i Guds bilde.

Dette gjelder også for mennesker med funksjonsnedsettelse, ikke til tross for, men *med* sin funksjonsnedsettelse.

Skapelsen er en kjærlighetshandling som oppretter et forhold mellom Gud og mennesker.

I og med treenigheten er Gud relasjonell i sitt vesen.

Dagens samfunn vektlegger rasjonalitet, selvstendighet og uavhengighet.

Menneskets gudbilledlighet ligger imidlertid ikke i at mennesket er rasjonelt, men at det står i en særlig relasjon til Gud.

Dette er spesielt viktig å holde fast på i møte med mennesker med nedsatt kognitiv funksjonsevne, inkludert mennesker med demens.

Den Gud som har skapt mennesket av og til kjærlighet, ble selv menneske i Jesus Kristus. (Kol 1,15).

Evangeliene viser ikke bare fram Jesu makt og styrke, men også hans avhengighet, begrensning og kroppslige skader.

Dette gjelder også den oppstandne Jesus (Joh 20,24–28). Guds inkarnerte bilde i verden er med andre ord ikke uten begrensning, arr eller skader.

2. Kor 4,7 ff. beskriver livet fra Gud som en skatt gjemt i leirkrukker, både sterkt og skjørt samtidig.

I sårbarheten ligger det også en styrke, slik Paulus erkjenner det: “Min nåde er nok for deg, for kraften fullendes i svakhet.” (2. Kor 12,9).

Denne dobbeltheten er et grunnvilkår i det livet som Gud har gitt menneskene i gave.

Dette gjelder alle mennesker, ikke bare de av oss som lever med ulike funksjonsnedsettelse.

Sårbarhet og begrensning er selve grunnlaget for behovet for hverandre og for Gud, selve grunnlaget for kirkens fellesskap.

Samtidens krav om selvstendighet og uavhengighet står i kontrast til den bibelske forståelsen av fellesskap.

Målet for skapelsen og frelsen er fellesskap med Gud og med hverandre. I dette ligger en gjensidig avhengighet. Kirken er Kristi kropp (1. Kor 12, 12-26).

For at kirken skal være hel må hele mangfoldet av mennesker ha likeverdig mulighet for tilhørighet, og derfor likeverdig tilgjengelighet til menighetsfellesskap på alle nivåer.

Kristi kropp har mange lemmer med ulike gaver og oppgaver, store og små, og alle er nødvendige for at Kristi kropp skal være hel.

Kristus kom for å rive ned skillene mellom oss (Ef 2,14).

Når noen hele tiden stenges ute av fysiske eller sosiale hindre, opprettholdes skillene mellom mennesker, og fellesskapet kan ikke bli helt.

«Mangfold gir deg en plass ved bordet.
Inkludering gir deg en stemme ved bordet.
Tilhørighet skapes når din stemme blir lyttet til og tatt på alvor!»

Begreper

I denne saken brukes noen for mange nye begreper. Vi har derfor valgt å forklare disse litt nærmere.

Begrepene er funksjonshemming,

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og bærekraftsmålene

Funksjonshemming

De aller fleste mennesker vil oppleve å få en eller flere funksjonsnedsettelse i løpet av livet, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet og andre forhold med betydning i samfunnet som dine foreldres utdanning og familiens økonomiske situasjon.

Noen er født med en funksjonsnedsettelse, andre har fått den i løpet av livet.

Noen funksjonsnedsettelse er synlige, andre er usynlige. Det kan være bevegelseshemminger, syns- eller hørselshemminger, utviklingshemminger og forskjellige sykdommer som allergier eller demens, som medfører funksjonsnedsettelse.

Mennesker med funksjonsnedsettelse er altså en sammensatt gruppe. Samlet utgjør de rundt 15–20 % av den norske befolkningen.

En person som har en funksjonsnedsettelse, er ikke nødvendigvis funksjonshemmet.

Begrepet funksjonshemming brukes for å beskrive at en person med funksjonsnedsettelse i bestemte situasjoner møter hindringer som til et sted eller en aktivitet.

Dette relasjonelle begrepet brukes også for å vise til situasjoner der enkeltpersoner eller grupper opplever diskriminering på grunn av hindringer.

- Et barn som ønsker å delta i speidergruppen, kan oppleve en funksjonshemming hvis barnet bruker rullestol og speidergruppen ofte møtes langt inne i skogen eller i en kirkekjeller uten heis.
- En ungdom som har vansker med å delta på arrangement med mange mennesker (for eksempel på grunn av autisme eller angst), vil kanskje ikke kunne delta på konfirmantleiren.
- Når presten under gudstjenesten viser med håndtegn at menigheten skal reise seg, men ikke sier det høyt, er det vanskelig for en synshemmet å vite hva som skjer.
- Når et medlem som bruker tegnspråk ønsker å delta i et utvalg sammen med hørende, men ikke får tilgang til en tolk, så er vedkommende hindret fra å delta i viktige møter på samme måte som andre.

FN konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) Heretter kalt FN-konvensjonen.

Menneskerettigheter er grunnleggende rettigheter som alle mennesker har fordi vi er mennesker.

På tross av dette har funksjonshemmede vært, og er, utsatt for mer omfattende og mer alvorlige menneskerettighetsbrudd enn personer uten en funksjonshemming.

Derfor er det menneskerettslige vernet bekreftet og tydeliggjort i FN-konvensjonen.

Konvensjonen er ratifisert i Norge, det betyr at den gjelder i Norge, men så langt er den ikke blitt en del av norsk lov.

Hovedformålet med konvensjonen er å «fremme, verne om og sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne full og likeverdig rett til å nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter, og å fremme respekten for deres iboende verdighet» (artikkel 1).

FN-konvensjonen viser tydelig at alle personer, uansett funksjonsnedsettelse, har rett til å delta i samfunnet på lik linje med andre og at dette også gjelder deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter og idrett (artikkel 30).

FN-konvensjonen handler ikke om at noen skal ha nye eller flere rettigheter enn andre, men understreker at menneskerettighetene gjelder alle.

Når konvensjonen fremhever universell utforming, likeverd og tilgjengelighet, understreker den betydningen av å se at det å ha rettigheter forutsetter en kan benytte seg av disse rettighetene.

Tilgjengelighet fungerer derfor som en bro mellom det å ha rettigheter og det å kunne benytte seg av sine rettigheter. Det er derfor viktig for å kunne være en likeverdig og anerkjent medborger.

Bærekraftsmålene

Den overordnede målsetningen for Bærekraftsmålene er at ingen skal utelates – Leave no one behind.

Dette tar dermed opp den menneskerettslige tilnærmingen til FN-konvensjonen. De mest sårbare mennesker skal tas hensyn til først, deriblant mennesker med funksjonsnedsettelser.

Når ingen skal utelates, trenger man å ivareta universell utforming for å oppnå Bærekraftsmålene.

Mål 10: «Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status.»

Funksjonshemmede nevnes spesielt i målene 4, 8, 10 og 11.

Situasjonen i Norge

Flere norske lover skal sikre likestilling og hindre diskriminering, og de stiller krav om universell utforming som en forutsetning for dette.

Likestillings- og diskrimineringsloven forbyr diskriminering blant annet på grunn av funksjonsnedsettelse.

EUs tilgjengelighetsdirektiv stiller krav om universell utforming av digitale tjenester som nettsider, bankautomater, e-bøker, smarttelefoner og annet.

I Plan- og bygningsloven er universell utforming et av de sentrale begrep.

Allikevel blir mange funksjonshemmede hele tiden diskriminert i det norske samfunnet.

Interesse- og menneskerettighetsorganisasjoner peker blant annet på sysselsetting, boliger og offentlige bygg, ytringsfrihet, holdninger, livskvalitet og det sosiale livet som områder der funksjonshemmede skårer mye dårligere enn resten av befolkningen. Dette fører til omfattende utenforskap.

Utviklingshemmede blir særskilt diskriminert i alle nevnte områder og er i tillegg mer utsatt for vold og tvang.

Samer, skeive og andre sosiale grupper eller minoriteter med funksjonshemming er spesielt utsatt for diskriminering, i tillegg til mobbing, hatytringer, vold og overgrep.

Universell utforming

Når likestillings- og diskrimineringsloven definerer tilgjengelighet som en forutsetning for likestilling, innebærer det at brudd på plikten til universell utforming er definert som diskriminering.

Både likestillings- og diskrimineringsloven og andre norske lover tolker samtidig universell utforming begrenset til fysiske forhold. Derfor er det viktig å ha kjennskap til de bredere perspektivene FN-konvensjonen legger til grunn, fordi tilgjengelighet også handler om ikke-fysiske hindringer.

Med universell utforming menes utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Universell utforming skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det. (FN-konvensjonen, artikkel 2)

Derfor kan universell utforming ikke bare brukes innen byggeplanlegging, planlegging av uteområder eller utvikling av digitale verktøy, men må også brukes innen pedagogikk og politisk deltakelse. Dette for å sikre at så mange forskjellige personer som mulig

kan delta i det sosiale livet.

At funksjonshemmede er en så sammensatt gruppe, resulterer i at det ikke nødvendigvis er én løsning som skaper tilgjengelighet for alle. Noen ganger kan det til og med oppstå situasjoner hvor en løsning for noen, fører til hindringer eller utfordringer for andre.

Et handikoptolett som er stort nok for en rullestolbruker kan være upraktisk for en som er synshemmet.

Tegntolking er nødvendig for tegnspråkbrukere, men de som hører dårlig eller har dårlige språkkunnskaper, ville hatt mer nytte av teksting eller lettleste tekster.

Ledelinjer (markeringer på bakken) for personer som bruker mobilitetsstokk, skaper noen ganger utfordringer for andre gående, barnevogner eller syklistene.

Det å sikre likestilling for funksjonshemmede forutsetter både likeverdig tilgjengelighet og individuell tilrettelegging for deltakelse.

Manglende kunnskap og økonomi kan føre til at universell utforming ikke blir tatt på alvor og at det lages dårlige løsninger. Derfor er individuelle perspektiver på universell utforming og kunnskap om personers forutsetninger meget viktige når en jobber med universell utforming.

Det er først når enkeltpersoner opplever tilgjengelighet til et bygg eller en aktivitet at man kan vurdere hvor godt universell utforming løsningen er. Universell utforming er derfor ikke noe man kan bli ferdig med ved å oppfylle lover, minimumskrav og sjekklister. Det må hele tiden være en del av måten vi tenker og jobber på.

Universell utforming er imidlertid ikke bare nødvendig for personer med funksjonshemming, men er ofte bra for alle.

Trinnfri adgang er nødvendig for en rullestolbruker, men også for en som triller en barnevogn eller går med krykker.

Teksting av videoer er nødvendig for en hørselshemmet, men også praktisk når en hører noe med dårlig lyd eller vanskelig dialekt.

Gudstjenesteprogram i storskrift er ikke bare nødvendig for personer som ser dårlig, men også for en som har dysleksi.

Utfordringer i Den norske kirke

Også i Den norske kirke opplever funksjonshemmede hindringer for deltakelse. Kirkerådet, Kirkemøtet og Ungdommens kirkemøte har, som det står krevet om tidligere i dette saksdokumentet, gjort et vedtak om menneskerettigheter, funksjonshemmedes rett til deltakelse

og universell utforming.

Strategidokumentet for Den norske kirke 2022-2029 sier tydelig at kirken skal bidra til å oppfylle bærekraftsmålene.

Forventningsdokument om likestilling, inkludering og mangfold (LIM) i Den norske kirke er tydelig på at kirken har «nulltoleranse for alle former for diskriminering som hindrer mennesker i å oppleve seg som et fullverdig medlem av fellesskapet».

Det er mange oppgaver som må løses før likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet er en selvfølge.

En åpen og inkluderende folkekirke må erkjenne at utilgjengelighet skaper problemer for individer, kirken og samfunnet.

Rettferdighet og inkluderende felleskap er sentrale verdier i Plan for diakoni. Det utfordrer til å oppdage urettferdighet og diskriminering og til å «anerkjenne og praktisere alle menneskers likeverd og verdighet, i tråd med oppdraget om å leve ut evangeliet, og om å vitne om dets budskap i alt den gjør».

Situasjonen er så pass kritisk at vi er nødt til å ta drastiske og tydelige grep for å endre på dette. Vi må snakke om funksjonshemming, hindringer, mobbing og diskriminering. Og vi trenger at universell utforming settes på dagsorden i Den norske kirke. Vi må sammen ta ansvar og stille tydelige krav slik at kirken virkelig kan bli for alle.

Den norske kirke må følge likestillings- og diskrimineringsloven som skal hindre diskriminering blant annet på grunn av funksjonsnedsettelse (§ 6). «Med likestilling menes likeverd, like muligheter og like rettigheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging».

Loven pålegger også virksomheter rettet mot alle i samfunnet en aktivitetsplikt for universell utforming (§ 19).

I tillegg gjelder også aktivitets- og redegjørelsesplikten for Den norske kirke: «Alle arbeidsgivere i Norge har en plikt til å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å skape likestilling og hindre diskriminering på arbeidsplassen». Kravene i EUs Tilgjengelighetsdirektiv vil bli gjennomført i norsk rett når direktivet innlemmes i EØS-avtalen. I tillegg har regjeringen uttalt at FN-konvensjonen skal inkorporeres i norsk lov. UKM sier derfor «[...] at dette er ikke et spørsmål om kirken vil gjøre det eller ei [men] at Den norske kirke bør være et forbilde på dette feltet».

Her kommer sju utfordringer knyttet til universell utforming i Den norske kirke som bør ligge til grunn for et systematisk arbeid med likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet.

Vedtakene som er foreslått i saken bygger derfor på disse utfordringene.

1. Deltakelse og representasjon

Hvem er med og tar beslutninger i menigheter og kirken?

Er sakspapirene til rådsmøter tilgjengelige for en dyslektiker?

Hvem blir spurt om å være frivillig i menigheten?

Det er grunn til å tro at det ikke er mange funksjonshemmede i råd og utvalg, ved kirkevalg og i frivilligheten i kirken.

For å kunne delta er det viktig å få forståelig informasjon, klare å komme seg til steder hvor man kan bli hørt og være med på valg. Utviklingshemmedes deltakelse i kirkevalg ville kunne fremmes gjennom tilpassede gode planer for lettlest informasjon og opplæring i hvordan stemme.

Døvekirken har medlemmer i Kirkerådet, Kirkemøtet og Ungdommens kirkemøte, men snakker først og fremst på vegne av en språklig minoritet i kirken.

2. Kompetanse og bevissthet

Hvilke hindringer møter funksjonshemmede i kirken?

Er funksjonshemmede involvert i planprosesser og prosjekter?

Hva er gode begrep for å snakke om funksjonshemming, også i kirken?

Det er lite kunnskap om funksjonshemming, FN-konvensjonen og universell utforming i samfunnet og dette gjelder nok også ansatte og frivillige i Den norske kirke.

Det er behov for økt kunnskap om og kartlegging av hindringer funksjonshemmede opplever i kirken.

UKM 7/22 utfordrer derfor Kirkerådet til «å sørge for et kunnskapsløft om FN-konvensjonen, andre relevante lover og universell utforming ved å forplikte ansatte og oppfordre frivillige til kursing på feltet».

Kompetanseheving, holdningsskaping og kommunikasjon bør også handle om hvordan normer, språk og verdier ekskluderer funksjonshemmede.

Samtidig er det viktig å påpeke at det finnes en god del kompetanse om og erfaringer med funksjonshemming, tilrettelegging og universell utforming, men det er behov for å bruke, organisere og dele den på en bedre måte.

3. Fysiske hindringer

Er informasjonen på menighetens nettsider utformet slik at den kan leses av alle, også synshemmede?

Er det en rampe opp til alterringen?

Kan alle bruke lesepulten?

Ifølge FN-konvensjonen skal produkter, omgivelser, programmer og tjenester utformes universelt.

Fysisk tilgjengelighet er en viktig forutsetning for deltakelse.

Fysiske hindringer begrenser menneskers liv og handlingsrom i veldig stor grad. Men den menneskelige verdien av universell utforming glemmes ofte i økonomiske prioriteringer rundt byggeprosjekter, planprosesser og produktutvikling.

Også i den kirkelige kulturarvstrategien er universell utforming vektlagt:

Forvalteransvaret innebærer at kirkebyggene og kirkegårdene skal være mest mulig åpne, tilgjengelige og i aktiv bruk for alle. [...]

Dette handler om åpningstider og folks mulighet for i størst mulig grad å søke til kirkegården og kirkerommet.

Tilgjengelighet handler også om universelt utformede bygg og uteområder som gjør det mulig for alle å få del i fellesgodene på en god og verdig måte, og god og relevant formidling av stedets kvaliteter, kulturhistorie og kunstsatter.

4. Ikke-fysiske hindringer

Er gudstjenesten laget på en slik måte at alle kan delta?

Er det greit om noen ikke klarer å sitte stille?

Er aktiviteter for barn og unge tilgjengelige og tilrettelagt for alle, med tanke på språk, innhold og pedagogikk?

Ikke-fysiske hindringer er sosiale hindre for deltakelse og tilhørighet.

Sosiale hindringer er ofte usynlige,

men kjennes på kroppen av den som opplever dem i form av nedvurderinger, undervurderinger

eller andre former for begrensninger av sin måte å være på.

I kirken har noen tolkninger av bibeltekster og spesielt helbredelsesfortellinger bidratt til at en ser ned på mennesker med funksjonsnedsettelse.

Bibelske tolkninger om funksjonsnedsettelse som straff fra Gud har også ført til tabuer og skam knyttet til funksjonshemming.

Funksjonshemmede forteller om erfaringer med krenkende forkynnelse, ubehagelige og grenseoverskridende erfaringer med forbønn, stakkarsliggjøring og umyndiggjøring.

Å fjerne ikke-fysiske hindringer

kan også for eksempel handle om tilgang til informasjon gjennom tegntolkning, teksting, synstolkning og alternative kommunikasjonsformer som alternativ supplerende kommunikasjon.

Andre igjen kan ha behov for ledsager

eller annen assistanse og bistand for å kunne delta.

5. Kirken som arbeidsplass

Rekrutterer Den norske kirke personer med funksjonsnedsettelse til stillinger?

Får ansatte med funksjonsnedsettelse nødvendig tilrettelegging i kirken?

Hva skjer når en ansatt får en funksjonsnedsettelse?

«Kirken har ut fra sin teologiske forankring en rolle som samfunnsinstitusjon, og som arbeidsgiver ansvar for å verne om alle menneskers verd, fremme likeverd og hindre diskriminering, vold og urett»

I det videre arbeid med handlingsplanen er det behov for å kartlegge og dokumentere hindringer ansatte med funksjonshemming opplever, å prioritere digitalisering som verktøy for et inkluderende arbeidsliv, universell utforming av arbeidsplasser og mangfoldig kommunikasjon.

Kirken bør bevisst og strategisk ansette funksjonshemmede inklusive utviklingshemmede og utarbeide rutiner som bidrar til at ansatte som får en funksjonsnedsettelse fortsatt kan jobbe i kirken.

Inkluderende arbeidsplasser har stor betydning for individer, for arbeidsgiveren og samfunnet. En viktig del av å skape et inkluderende arbeidsliv er universell utforming.

6. Retten til tros- og livssynsutøvelse for mennesker som mottar helse- og omsorgstjenester

Hvem følger opp religiøse behov for mennesker med demens som bor på sykehjem? Kan utviklingshemmede selv bestemme om de skal delta i religiøse felleskap?

Personer som bor i omsorgsbolig eller på institusjon har ofte behov for hjelp eller støtte fra andre for å kunne utøve sin tro. Dette gjelder også flere og flere eldre som bor hjemme. Retten til tro og livssyn er derfor tett knyttet til gode forhold og felleskap.

Inkluderingsrådgivere i bispedømmene forteller ofte om at kommunenes evne og vilje til å legge til rette for tros- og livssynsutøvelse i institusjoner er mangelfulle. De ser manglende kunnskap i helse- og omsorgstjenesten om livssynsfeltet og manglende forståelse for at for eksempel utviklingshemmede og eldre kan ha behov for tilrettelegging for å kunne utøve sin rett til tro eller livssyn.

For å få til mer samarbeid mellom tros- og livssynsamfunn lokalt og den kommunale helse og omsorgstjenesten, er det viktig å snakke sammen og å styrke kunnskapen på dette feltet.

Sammen med Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Norges Kristne Råd kan Den norske kirke ta ansvaret for å spre kunnskap om dette i tros- og livssynssamfunn. De kan også snakke med nasjonale helsemyndigheter og helsetjenesten i kommunene.

7. Systemer, rutiner, planer og ansvar

Hvem har ansvar for at gudstjenesten er universelt utformet? Hvem tar ansvar for at et barn får en ledsager for å kunne delta i kirken?

Hvordan ivaretas universell utforming i anskaffelser, planer og prosjekter?

Når mange har ansvaret for universell utforming i kirken, kan det i verste fall føre til at ingen tar ansvar.

Noen ganger beskrives universell utforming i veiledere og planer uten at noen forteller hva vi kan gjøre.

I dag er det ofte enkeltpersoner som bryr seg eller funksjonshemmede selv som har dette ansvaret.

Mange opplever alltid å måtte si ifra om hva en har behov for.

Dette kan være veldig slitsomt

og mange lar nok derfor være å si ifra om ting som burde vært gjort noe med.

«Vår skaper skapte alle mennesker i Guds bilde, ikke bare noen mennesker. Slik sett er det for kirken ekskludering, ikke inkludering, som krever begrunnelse.»

Bruk av penger og personer

Siden universell utforming og tilrettelegging gjelder for alt som skjer i den Den norske kirke, vil oppfølgingen av vedtakene koste penger eller at noen personer må løse oppgaven.

Vedtakene som gjelder deltagelse, kunnskap og iverksetting, vil i stor grad kunne følges opp innenfor det daglige arbeidet, men krever fordeling av oppgaver til personer.

Å følge opp funksjonshemmedes rettigheter og universell utforming som krav i anskaffelser, tilskudd og prosjektmidler, vil i seg selv ikke nødvendigvis koste mer penger.

Samle kunnskap om fysiske og ikke-fysiske hindringer og evaluering både lokalt og nasjonalt vil koste noen penger.

Vedtakene som gjelder fjerning av fysiske og ikke-fysiske hindringer vil kunne koste noen penger, avhengig av hva som må gjøres. Spesielt fjerning av fysiske hindringer, som bygging av heis eller ramper, vil kunne medføre store kostnader.

Den norske kirke er forpliktet til å oppfylle kravene i EUs Tilgjengelighetsdirektiv. Å ikke følge kravene kan føre til store krav til utbedringer og bøter.

Krav i Likestillings- og diskrimineringsloven og FN-konvensjonen vil kunne føre til klagesaker.